

5. Фецин М.А. Спосіб вчинення кишенькових крадіжок як елемент криміналістичної характеристики. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 1 (22), 2018. С. 219-222.
6. Техника карманных краж. Личная безопасность. 12.02.2016. URL: <https://kobra.ks.ua/личная-безопасность/техника-карманных-краж/> (дата звернення: 11.10.2019).
7. Данилов О.О. Маги криманала. Воровские профессии и мастерство вора. URL: <https://law.wikireading.ru/41293> (дата звернення: 11.10.2019).
8. Колоколов М. Карманная кража. URL: <http://отрасли-права.рф/article/14170> (дата звернення: 11.10.2019).
9. Основні методики розслідування крадіжок. URL: <http://www.allbest.ru/> (дата звернення: 11.10.2019).

Семенов М. Д., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З моменту перших згадок про агентурні прийоми роботи в Старому Завіті, сотні тисяч людей кожен рік залучається до співпраці з національною поліцією України в якості добровільних помічників правоохоронних і спеціальних служб або в якості штатних працівників, що забезпечують розвідувальні, контррозвідувальні та розшукові функції. Загально відомо, що оперативні працівники сучасної Національної поліції отримують інформацію, яка становить оперативний інтерес з метою протидії злочинності з різних джерел, зокрема з одного із найпоширенішого джерела оперативної інформації, а саме від негласних працівників. Вважаємо за необхідне зірнутися до історії цієї категорії негласного апарату, його ролі, походження та становлення в сучасних правоохоронних органах.

Метою нашого дослідження, на підставі вивчення й аналізу наукової та спеціальної літератури, є розкриття історичного аспекту походження оперативного-розшукової діяльності та її місце в сучасній правоохоронній

структурі. Отже, історія становлення негласних працівників розпочалася досить давно, про них було відомо ще з самої Біблії в якій говориться про те, що Мойсей послав кількох своїх прибічників (дванадцять спостерігачів) в землю Ханаан, щоб вони вияснили чисельність її жителів, оборону міст, родючість землі. Через сорок днів посланці вернулись і розповіли зібрану інформацію, підкріпивши свій звіт зразками землі Ханаанської. На той час дана інформація мала велику цінність і здобути її могли лише вмілі особи, які вирізняються своєю винахідливістю та обережністю.

Становлення українських агентів почалось в Київській Русі, де розслідуванням керували київські князі через лазутчиків, біженців, купців, які з високою імовірністю виконували роль тогочасних інформаторів збираючи інформацію з усіх усюд. Історія свідчить, що Київська Русь добре орієнтувалася в навколишньому світі, в хитросплетіннях європейської і східної політики, вміло вибираючи час для своїх військових і дипломатичних заходів і забезпечуючи їх інформаційно.

За часів Гетьманщини вся охоронна і розшукова діяльність зосереджується в руках отаманів і гетьманів, а кримінальне судочинство здійснюється полковими суддями, писарями за дорученнями полковників і гетьманів. Інформацію для них діставали козаки, ремісники, шинкарі, селяни, тобто ті люди, які ввесь час знаходились в людних місцях та мали широке коло спілкування. Під час царювання Петра I розшукові функції виконували різні урядові установи:

-Петербургська поліцейська канцелярія (з 1715 р.), яка поклала початок створення в Росії регулярної поліції;

-Таємна канцелярія розшукових справ (з 1718 р.)

-У політичних справах, Контора розшукових справ (з 1724 р.) тощо.

У 1719 р. губернаторам наказували утримувати таємних підсильщиків, для того щоб між іншими не було якогось пустування. Можна припустити, що мова йде саме про інформаторів (тайних агентів), які збирають оперативну інформацію для вище перерахованих поліцейських урядових установ.

Уже на початку 20-го століття, коли починав вводитися територіальний принцип організації роботи системної частини, вся територія міста могла перебувати під наглядом агентів або інформаторів, які надавали інформацію про злочини або злочинців до відділень тогочасної поліції. Слід зазначити, що у період розбудови УРСР, оперативні працівники тих часів підпорядковувалися Інструкції з організації таємної агентури в установах карного розшуку, затвердженій НКВС УРСР 02.01.1922. Ця Інструкція визначала поняття «негласного інформаторства» та визначала коло осіб, які можуть бути залучені до конфіденційного співробітництва. За способом діяльності розвідка поділялася на зовнішню і внутрішню. Саме зовнішня розвідка полягала у збиранні розвідниками оперативної інформації як серед населення, так і по можливості, від самих учасників банд.

На початку ХХІ ст. під впливом науково-технічного прогресу оперативно-розшукова діяльність все активніше використовує інформаційні технології для збору, аналізу і збереження конфіденційної інформації про осіб і факти, що представляють інтерес для розвідки, контррозвідки та розшукової роботи, пройшовши багатовікові випробування негласний співробітник залишається одним з ефективних засобів боротьби з посяганнями на інтереси держави, конституційні права та свободи громадян.

Можна виділити декілька основних періодів становлення та розвитку в оперативно-розшуковій діяльності:

- Розшук - IX-XVII ст.;
- Розшукова справа - XVII- XVIII ст.;
- Розвиток розшукової діяльності - XIX-XX ст.;
- Революційний і радянський період - 1917-1991 рр.;
- Сучасний період.

На сьогоднішній день, ухвалення Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» створило реальну можливість сформувати абсолютно нову галузь українського законодавства в системі оперативно-розшукової діяльності.

Більшість депутатів стверджує, що чинний Закон про ОРД потребує змін. Тому 3 червня 2016 року було зареєстровано новий проект Закону про ОРД. Це обумовлюється тим, що є неузгодженість між процесуальною діяльністю та оперативною.

Отже, підсумовуючи зазначене, можна наголосити, що оперативно-розшукова діяльність пройшла дуже довгий та цікавий шлях становлення та формування, і прийняття нового нормативного акту є необхідним для результативності цієї діяльності в цілому.

---

1. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативнорозшукової діяльності : монографія. Харків : Золота миля, 2012. 619 с.

2. Албул С. В., Андрусенко С. В., Мукоїда Р. В., Ноздрін Д. О. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. Одеса, 2016. 270 с.

3. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. Горяинова К. К., Овчинского В. С., Синилова Г. К., Шумилова А. Ю. М. : Инфра-М, 2004. 848